

Preek Hebreeën 4:14 - 5:10

Broeders, zusters, kijkers en luisteraars thuis,

In mijn vorige preek heb ik met u stilgestaan bij de profeet Habakuk. Habakuk die een gigantische crisis meemaakte. De legers van Babel hebben Jeruzalem met de grond gelijk gemaakt, mensen weggevoerd, oogsten geplunderd en nu is er niets meer over. Maar in die crisis wilde Habakuk de mensen leren *'nochtans te juichen in de Heer'*. Hij wilde ons leren verder te kijken dan onze omstandigheden. Niet door het lijden te ontkennen maar juist door vanuit de gebrokenheid verder kijken dan het hier en nu. En daar wil ik vandaag nog wat dieper op ingaan. We mogen in onze gebrokenheid kijken naar de Here Jezus die kan meevoelen met onze pijn (4:15). En deze hogepriester, zegt de schrijver van de Hebreeënbrief, is de hemelen doorgegaan. Dat is wat we donderdag hebben gevierd. Hemelvaartsdag. Wat betekent dit nu, een hogepriester die door de hemelen gaat en met ons kan meevoelen? En waarom een hogepriester? Daar wil ik vandaag met u over nadenken.

Als een mens te maken krijgt met lijden, moeite en verdrukking, dan kan dat heel diep in je leven insnijden. De Bijbel is daar altijd heel realistisch in. Met name in de Psalmen zien we hoe mensen ontredderd kunnen worden door het lijden dat ze meemaken.

Als gelovig mens, als christen, kun je het lijden op twee manieren verwerken. Je kunt zeggen: met een God die dat in mijn leven laat gebeuren, wil ik niets te maken hebben. Dan laat je jezelf door het lijden wegdrijven van God. Maar je kunt ook – dat is de andere mogelijkheid – in je lijden de toevlucht nemen tot God. Dan brengt het lijden je dichter bij Hem.

De voormalige minister-president Joop den Uyl was christelijk opgevoed, maar hij kon na Auschwitz niet meer in een liefhebbende God geloven en keerde zich van Hem af. Maar de schrijver Floris Bakels, die het boek *Nacht und Nebel* schreef, kwam in Auschwitz tot geloof in God. Het lijden dreef hem in de armen van de levende God omdat er van mensen geen goeds te verwachten is. Hetzelfde lijden – Auschwitz - bewerkte bij de ene ongeloof en bij de ander geloof!

De lezers van deze Hebreeënbrief, Joodse christenen, hadden ook met lijden en verdrukking te maken van hun Joodse volksgenoten. Zij reageerden hierop door uit angst wat terug te krabbelen en zich te distantiëren van de christelijke gemeenschap. Daar heeft de schrijver van de brief zorgen over en hij probeert zijn lezers weer zover te brengen, dat

die verdrukkingen en dat lijden voor hen geen reden meer zullen zijn om weg te lopen, maar juist om dichter naar de Here Jezus toe te kruipen. En om dat te bereiken, verwijst de schrijver naar Jezus Christus, onze Hogepriester, die ook heeft moeten lijden.

Waarom wordt Jezus Hogepriester genoemd?

In het Oude Testament was een priester een tussenfiguur. Hij trad ten behoeve van de mensen op bij God. Met het offerbloed moest de hogepriester niet alleen de zonden van het volk verzoenen maar ook zijn eigen zonden. Dat was onontkoombaar, want de hogepriester was zelf een zondig, zwak mens, met zwakheden en gebreken. Eigenlijk was dat goed. Want daardoor stond hij met de mensen op één lijn. Hij zat in hetzelfde schuitje en kon daarom solidair zijn met de mensen.

En dat is een goede zaak. Want veronderstel eens dat voorgangers en ouderlingen niet op één lijn stonden met de gemeenteleden, maar op een hoger niveau. Naar mijn overtuiging mag die indruk in geen enkel opzicht gewekt worden. Natuurlijk zijn er bijzondere ambten, maar een voorganger is een dienaar van het woord en leeft van dezelfde genade als de andere gemeenteleden. Protestanten hebben afstand genomen van de bisschop van Rome die zich vaak als een vorst liet vereren, al valt het met de tegenwoordige paus in dat opzicht nog wel mee. Maar tegenwoordig wordt er in evangelische kring ook nogal vaak over geestelijke leiders gesproken. Een term die ik in de bijbel niet tegenkom maar wel een term die ervoor kan zorgen dat er afstand gaat ontstaan tussen voorgangers, oudsten en het gewone kerkvolk. Omdat het menselijk hart arglistig is, ook het hart van oudsten en voorgangers, is het gevaar groot dat er misbruik van macht gemaakt wordt, gemanipuleerd wordt en dat leiders zich boven de gemeenteleden gaan verheffen. Dan wordt vanuit de hoogte op de gemeente neergezien en dan gaat men over de gemeente heersen in plaats van dienstbaar zijn. Helaas zijn er in de christelijke wereld genoeg negatieve voorbeelden van niet-corrigeerbare zogenaamde 'gezalftde leiders'.

Echt pastoraal werken is alleen mogelijk als ambtsdragers en gemeenteleden zich één weten in hun verhouding tot God. We moeten het allemaal van vergeving hebben.

Zo was het ook met de priester in de tijd van het Oude Testament. Zij moesten eerst offers brengen voor hun eigen zonden. Ze waren solidair met het volk. De Oudtestamentische hogepriester werd ook niet door mensen gekozen, maar door God aangesteld. Zo was het met Aäron en zo ging het hogepriesterschap over van vader op zoon. Dat was de bedoeling, maar ten tijde van de bezetting door de Romeinen zijn er ook wel hogepriesters door de Romeinen aangesteld. Wij kennen bijvoorbeeld Annas en zijn schoonzoon Kajafas,

die ten tijde van Jezus hogepriesters waren. Beiden zijn door de Romeinen aangesteld. Maar Gods oorspronkelijke bedoeling met het hogepriesterschap was anders. God stelde aan. En zo was dat met de Here Jezus ook. Hij heeft niet zichzelf als Hogepriester benoemd, maar zijn Vader heeft Hem voor die taak aangesteld. "Mijn Zoon zijt gij....gij zijt priester in eeuwigheid naar de ordening van Melchisedek".

Op dat laatste wil ik graag ter verduidelijking even inzoomen.

Wie is deze Melchisedek en wat betekent het dat Jezus Hogepriester is naar de wijze, of de ordening van Melchisedek.

Melchisedek wordt genoemd in de geschiedenis van Abraham. Verschillende mannen, vrouwen en kinderen uit Abrahams omgeving zijn gevangen genomen door een vijandige koning. Ook Lot en zijn bezittingen zijn meegenomen. Toen Abraham dit hoorde bracht hij een leger op de been. Met dit leger ging Abraham achter die vijandige koning aan en heroverde alle bezittingen en bevrijdde de mensen en ook Lot werd bevrijd. Toen Abraham terugkwam uit de strijd kwam hem Melchisedek tegemoet. Met deze Melchisedek wordt Jezus in de Hebreeënbrief vergeleken. Melchisedek wordt hier de koning van Salem genoemd. Salem is dezelfde plaats als Jeru - salem. Behalve dat Melchisedek de koning is van Salem is hij ook priester van God, de Allerhoogste. Er was in die tijd heel veel afgoderij, maar blijkbaar waren er ook nog mensen die de Here God vereerden. Nu kwam het toen vaker voor dat een koning tegelijkertijd priester was. Later heeft de Here God in de wetgeving vastgelegd dat dit niet mocht in Israël. De koningen moesten uit het huis van David komen en de priesters uit het huis van Aäron, uit de stam Levi. En daarmee werd voorkomen dat de politieke macht en de geestelijke macht bij dezelfde persoon kwam te liggen. Maar nu bij Melchisedek zien we nog dat deze ambten in één persoon verenigd zijn.

De schrijver van de Hebreeënbrief gaat nu uitleggen wat het betekent dat Jezus hogepriester is naar de ordening van Melchisedek. Ik zei net al dat in de Joodse wet de koningen van David afstamden en de priesters van Aäron. Van de Here Jezus weten we dat hij afstamt van David, maar als afstammeling van David kan Hij geen priester zijn. Vandaar dat de schrijver teruggrijpt op Melchisedek. Hij ziet in deze Melchisedek een voorafschaduwing van Christus, zeg maar een richtingaanwijzer die vooruit wijst naar de Here Jezus. En dat gaat hij onderbouwen.

In de Joodse traditie is afstamming altijd heel belangrijk. Nu is het wonderlijke dat er van Melchisedek niets staat vermeld over afstamming. We weten niet wie zijn vader of moeder

is, of wie zijn zonen zijn. Als de Hebreeënschrijver in hoofdstuk 7:3 zegt dat hij geen vader of moeder heeft, bedoelt hij te zeggen dat er geen geslachtsregister van hem bekend is. En omdat het hogepriesterschap en het koningschap van vader op zoon overgaat en er van Melchisedek geen zonen bekend zijn is hij als het ware voor eeuwig priester. De schrijver van de Hebreeënbrief gebruikt dus het afwezig zijn van een geslachtsregister bij Melchisedek als onderbouwing dat Christus koning en priester tegelijk kan zijn en dat dit priesterschap ook voor eeuwig kan zijn. Ook laat hij zien dat de naam en het koningschap van Melchisedek een heenwijzing zijn naar de Here Jezus Christus.

In de bijbel zien we vaak dat de naam iets zegt over de wie de persoon is. Door de woorden Melchisedek en Salem te vertalen toont hij aan hoe groot de overeenkomst is tussen Christus en Melchisedek. De naam Melchisedek betekent namelijk *koning der gerechtigheid*. En het woord Salem betekent vrede. Koning van Salem betekent dus *vredevorst*. Vredevorst en Koning der gerechtigheid zijn titels die ook op de Here Jezus van toepassing zijn.

Ik zei net al dat de Oudtestamentische priesters ook moesten offeren voor hun eigen zonden. Maar met de Here Jezus was dat anders. Hij is solidair met ons in ons lijden maar niet wat betreft de zondigheid. Hij heeft geen zonde gekend. Gelukkig maar, want anders kon Hij ook onze Verlosser niet zijn. Maar hoewel Hij geen zonde heeft gekend, kan Hij wel met ons meevoelen. Omdat Hij wel op dezelfde manier is verzocht geweest als ons. Soms zeggen mensen wel in hun ellende tot de mensen die hen willen troosten: "hou maar op, je begrijpt er niets van, alleen wie zoiets zelf heeft meegemaakt, kan aanvoelen wat ik meemaak".

En dat kan nu precies van de Here Jezus ook gezegd worden. Jezus heeft het allemaal meegemaakt, Hij kan ons begrijpen. Gelukkig heeft Hij niet gezondigd, maar Hij was wel volledig mens. Hij was onderworpen aan de zwakheden en beperkingen en kwetsbaarheden van het menselijk bestaan. Hij was vertrouwd met ziekte en lijden.

En daarom roept de schrijver zijn lezers op om eens goed opletten hoe Jezus met het lijden is omgegaan.

Jullie Hebreeuwse lezers, zegt de schrijver, hebben de neiging om je van God weg te laten drijven, maar bij Jezus is het tegenovergestelde het geval. Hij werd door zijn lijden naar God toegedreven. Dat ging heus niet vanzelf. Nee, onder tranen en sterk geroep heeft Hij gebeden en gesmeekt. Denk maar aan de hof van Gethsemané, waar de Here Jezus letterlijk door het stof kroop vanwege alle ellende die Hem zou overkomen. Maar juist door

zijn verdriet en lijden werd Hij naar God toegedreven. Daardoor leerde Hij te gehoorzaamheid. Alles wat er aan verzoeken en lijden in zijn leven te vinden was, was voor Hem een leerschool.

En in zijn omgang met het lijden is Jezus voor ons een voorbeeld. Als ons leven door tegenslagen getroffen wordt, als we zware klappen te incasseren krijgen, wat doen we dan? Keren we ons dan van God af, of bestormen we de hemel met onze vragen. Want dat mag! Jezus deed het ook. “*Vader laat deze drinkbeker aan Mij voorbij gaan*”. Een gebed van Jezus wat goddank niet verhoord is, trouwens. En ook later aan het kruis worstelde Jezus met God “*Mijn God, mijn God, waarom hebt U mij verlaten?*”. Terwijl Jezus dit bad kreeg Hij geen antwoord. De hemel zweeg in alle toonaarden.

Ook met die ervaring kan de Here Jezus dus meevoelen. Hij kende ook de ervaring van hemelse radiostilte. Hij weet wat het is als er geen antwoord komt op je waarom-vraag.

Het klinkt misschien wel gek, maar dat antwoord is ook niet eens het belangrijkste. We denken dat wel vaak, als we maar wisten waarom, dan kunnen we er beter mee omgaan. Maar is dat wel zo? Stel nu eens dat Job geweten had waarom al die rampen hem troffen, zou dat het er voor hem makkelijker op maken of moeilijker? Zou hij het gesnapt hebben, dat er een gesprek tussen God en Satan vooraf ging aan zijn lijden? Dat God aan Satan de ruimte gaf om hem de ene na de andere ramp te laten overkomen. Of zouden de vragen er alleen maar groter van geworden zijn? Ik vermoed het laatste.

Niet de vraag ‘waarom’ is het belangrijkste, maar de vraag ‘hoe gaan we er nu eigenlijk mee om?’ Schudden we met onze vuist naar God en nemen we het Hem kwalijk, of laten we ons in onze moeite naar Hem toedrijven? Die vraag dringt zich ook aan ons op bij dit Bijbelgedeelte.

Wij zijn een generatie die heel lang heeft gedacht dat het geluk en voorspoed maakbaar is. De coronacrisis heeft ons met de neus op de feiten gedrukt. We hebben niet alles in de hand. Persoonlijk houd ik niet zo heel erg van de verklaringen die mensen aan deze crisis geven. De één noemt het een teken van de eindtijd, de ander een gericht van God. Ik weet dat niet. Niemand weet het. Wij beschikken niet over Gods agenda. Wat ik wel weet is dat we in een gebroken wereld leven, een wereld die zucht en in barensnood is. En die gebrokenheid treft christenen net zo hard als niet-christenen. En daarom kunnen we ons beter de vraag stellen hoe we daarmee om moeten gaan.

Laten we ons van God afdrijven of drijven we naar Hem toe? Vooral ook nu het als gemeente niet mogelijk is om elkaar te ontmoeten is de valkuil van verslapping in geloof

groot.

Kunnen we ons in deze lastige tijd optrekken aan het voorbeeld van onze Heiland, Hij leerde door lijden heen gehoorzamen? Hij heeft gigantisch met God geworsteld, maar Hij heeft God uiteindelijk weten vast te houden in al zijn angst en lijden. En zo is Hij voor ons allen een oorzaak van eeuwig heil geworden. Wij hebben onze verlossing, onze bevrijding van zonde en dood, te danken aan Zijn gehoorzaamheid toen Hij zwaar te lijden had.

De oudtestamentische hogepriester mocht namens het volk tot God naderen. Hij ging door het voorhangsel het heilige der heilige binnen. Onze Hogepriester is groter. Hij is niet heilige der heilige binnengegaan maar Hij is de hemelen doorgedaan lezen in vs.14. Dat is hemelvaart! Jezus is de hemelen doorgedaan, heeft z'n troon bestegen en zit nu aan de rechterhand van z'n Vader. Dat mag ons ten troost zijn. Wij hebben vlak bij de troon van God een Voorspraak, een Hogepriester, die met ons kan meevoelen als het tegenzit. Onze pijn is Zijn pijn, ons verdriet is Zijn verdriet. Ons lijden gaat Hem aan Zijn goddelijke hart. Hij weet zelfs wat het is om met onbeantwoorde waarom-vragen te worstelen.

De Hebreëen hadden te maken met verdrukking en met lijden en dreigden weg te drijven bij de Here Jezus. Ook in onze tijd is dat een reëel gevaar. Dat we het erbij laten zitten. Dat is ons geloof verwatert en de klad erin komt en de goede gewoonte van naar de kerk gaan ineens niet meer vanzelf is.

De Here Jezus vroeg zich in Lukas 18 af, of er nog wel geloof gevonden zal worden, als Hij terugkomt. Dat is een ernstige vraag die we alleen zelf kunnen beantwoorden. Wat doen we, laten we ons door de omstandigheden bij Hem vandaan drijven of niet?

De schrijver van de Hebreënbrieff wil ons op hart drukken dat we sinds de Hemelvaart van de Here Jezus toegang hebben tot Gods troon. Onze Heer is in de hemel, maar het wordt Pinksteren! De Heilige Geest komt, de Trooster, de Helper, de Pleitbezorger, de Advocaat.

Lieve broeder, lieve zuster, die Geest wil ons geloof krachtig maken, Hij wil ons bijstaan om niet te verslappen, Hij wil ons helpen, ook vandaag, nu de mogelijkheden voor kerkdiensten en gemeentelijke activiteiten beperkt zijn, om het vol te houden totdat de Heer die met Hemelvaart naar de hemel ging weer terugkomt en aan alle lijden en gebrokenheid een eind zal maken. AMEN

Mei 2020

G.P. Hartkamp

Wapenveld